

عنوان درس: اخلاق و احکام کسب و کار	
نام استاد:	نام و نام خانوادگی دانشجو:
کد گروه درسی:	تاریخ آزمون: ۵ آذر ماه ۱۳۹۸
	مدت پاسخگویی: ۳۰ دقیقه

طبق شیوه ارزشیابی مشخص شده در طرح درسی، ۸ نمره از ۲۰ نمره نهایی درس مربوط به این آزمون است.

۱. [۴ امتیاز] همان‌طور که در طی دوره بررسی شد، یکی از مهم‌ترین نظریات اخلاقی در باب «کار درست» یا «عمل عادلانه»، نظریه «فایده‌گرایی» (Utilitarianism) است. مبتنی بر این نظریه، انجام عملی درست/اخلاقی/ارو/موجه/عادلانه است که موجب حداکثر فایده (Utility) شود؛ به دیگر بیان تصمیمی را باید اتخاذ نمود که موجب افزایش لذت (Pleasure) و کاهش درد (Pain) برای بیشترین افراد شود.

الف) شما چه مواجهه انتقادی با این نظریه دارید؟ به دیگر بیان چه انتقاداتی به این ایده وارد می‌سازید؟ [برای تبیین مناسب، از مثال هم می‌توانید استفاده کنید].

ب) از منظری اسلامی، چه انتقاداتی به این ایده قابل طرح است؟ به دیگر بیان متکی بر دانسته‌های شما از آموزه‌های موجود در منابع اسلامی (قرآن و روایات)، چه نظری نسبت به ایده «فایده‌گرایی» خواهید داشت؟

۲. [۲ امتیاز] افزون بر نظره اخلاقی فایده‌گرایی (خیر اکبر)، دو نظریه مهم دیگر (نظریات تکلیف‌گرایانه و فضیلت‌گرایانه) نیز مورد بحث قرار گرفت. ضمن ارائه یک مثال مربوط به حوزه کسب و کار یا تخصیص منابع، معیار مدنظر در یکی از این نظریات (تکلیف‌گرایی یا فضیلت‌گرایی) را توضیح دهید.

۳. [۲ امتیاز] سالها دولت سوئیس تلاش کرده بود جایی برای دفن ضایعات هسته‌ای پرتوزا پیدا کند. با این که دولت سوئیس وابستگی زیادی به انرژی هسته‌ای دارد، محلی پیدا نمی‌شد که اجازه بدهد زباله‌های هسته‌ای را آنجا دفن کنند. یکی از مکان‌هایی که برای آن در نظر گرفتند روستایی کوهستانی در مرکز کشور بود که فقط ۲۱۰۰ نفر جمعیت داشت. سال ۱۹۹۳ کمی پیش از برگزاری یک همه‌پرسی در این باره، چند اقتصاددان برای تحقیق به آن روستا رفتند و از اهالی‌اش پرسیدند «اگر پارلمان سوئیس تصمیم گرفت مخزن دفن ضایعات را در روستای آنها بسازد آیا آنها رأی مثبت خواهند داد یا خیر؟» اگر چه این مخزن را تقریباً همه اهالی روستا زائده نامطلوبی برای روستا می‌دانستند، اکثریت قابل توجهی از اهالی جواب دادند که آن را می‌پذیرند. ظاهراً احساس وظیفه مدنی و اجتماعی آنها بر نگرانی‌شان از خطرات وجود مخزن فوق می‌چربید.

سپس اقتصاددانان یک شیرین‌کننده هم به آن اضافه کردند و پرسش جدیدی از اهالی مطرح نمودند: فرض کنید پارلمان در ازای ساخت تأسیسات دفن این زباله‌ها سالانه مبلغی به تک‌تک اهالی بپردازد؛ آیا باز هم رأی مثبت خواهید داد؟ نتیجه: میزان حمایت نه فقط بالا نرفت بلکه کم شد. افزودن مشوق مالی‌میزان پذیرش این موضوع را به ۲۵ درصد کاهش داد. به نظر شما چرا پیشنهاد اعطای پول از تمایل مردم به میزبانی تأسیسات دفن ضایعات هسته‌ای کاست؟ این نتیجه‌گیری چه دلالتی در حوزه انگیزه بخشی به نیروی انسانی یا مواجهه انسان‌ها با انواع سیاست‌های تشویقی می‌تواند داشته باشد؟